

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Mărturisirea anuală și peregrinajele.

Mărturisirea fără îndoială este un factor foarte însemnat pe terenul pastoral. Tocmai pentru aceea îi trebuie dată însemnătatea ce i-se cuvine. La noi durere, domnește aceea părere, — că deșteptarea simțului moral, a îndemnului de a face bine, a părerii de rău și a hotărârii de a nu păcătui — pot fi fructele unei predici excelente. — Eu din contră susțin, că mai mult face în acest respect, un confesar învățat și conștientos. În tot cazul, — predicatorul bun, — e punătorul fundamentului; dar edificătorul e confesarul. Înzădar e bun fundamentul pus de predicator, dacă nu se continuă edificiul pe aceeași bază de confesari. Apoi după părerea mea misionarul principal — al poporului e preotul locului — Pe acela — nu-l poate suplini nimeni, nici în predicare, nici în mărturisire.

Tocmai din aceste considerațiuni biserica voiește, ca între preotul local și între fii săi sufletești să existe cel mai strict raport de intimitate, de aceea și sfătuiește pe fii săi, ca cel puțin odată în an, să se mărturisească la preotul său.

Peregrinajele încâtva sfarmă această intimitate.

În acele comune unde nu sunt în uz peregrinajele, fără excepție poporul se mărturisește odată pe an, la preotul său; unde însă acele sunt în uz, aceea să cam neglijă, și o parte — să mărturisește la peregrinaje, alta de loc. Aceasta după părerea mea, conține un rău. Odată pentru că sfarmă unitatea, încrederea și intimitatea ce trebuie să existe între preot și fii săi, altă dată, pentru că aduce preotul în poziție de a nu cunoaște ranele ascunse ale fiilor sufletești.

Nu voiesc prin aceasta să combat peregrinajele, nici nu doresc, reducerea lor, din contră recunosc, că în mijlocul poporului nostru e o priveriște încântătoare ceata de peregrini — ce merge în cântări evlavioase la peregrinaj.

Aș dori însă, ca preoțimea să lupte întru acolo, ca peregrinajele să fie un locaș unde poporul să facă o mărturisire întregitoare — și nu suplinitoare — a celei pascale; ca aceleia, să i-se dea direcția, că o mărturisire principală trebuie să facă la Paști, încât se poate la preotul său, apoi, că celelalte, ca întregitoare și laterale, dela peregrinaje, îi sunt de folos, și aceea să nu se neglige prin acele.

Cauza pentru care se neglijază mărturisirea pascală, la preotul propriu zace, o parte în preoții parohiilor — respective — alta în defectele mărturisirilor, dela peregrinaje.

La mulți preoți, le pare binevenită ocazia, că există astfel de mărturisiri, pentru aceea ei puțin se mai interesează de mărturisirea pascală. Ce e drept, directe, nu îndeamnă poporul, să se lase nemărturisit, dar pun termene scurte încât în acelea și de ar vrea, nu se pot mărturisi mulți. Apoi pe încetul, din an-în-an, aceea se neglijă până ajunge acolo comuna respectivă, de numai puținei se mărturisească — la Paști, la preotul propriu.

Răul însă nu se oprește aci — fac oamenii perigrinajii, dar nu fac toți, pe unii afaceri, pe alții morbul îi împedecă și așa ani de zile, nu se duc la peregrinaj, și din cei ce merg, încă nu toți se pot mărturisi, căci numărul penitenților totdeauna e mai mare, ca puterea preoților de a-i mărturisi.

Aceasta are apoi urmarea, că sunt comune întregi, unde nu nu-

mai tinerimea adultă, ci poporul aproape întreg neglijă mărturisirea.

Altă cauză am zis, că provine din defectele mărturisirilor dela peregrinaje, provenite din marea afluență a penitenților, pe cari confesarii nu ajung să-i mărturisească pe deplin.

Pentru aceea, neglijarea mărturisirii anuale la preotul locului în favorul unui preot de pe la peregrinaje o află de păgubitoare, nu numai oficiului pastoral, ci chiar și moralității. Nu afirm prin aceasta, că doară nu ar fi lipsă, ca unii penitenți să ceară și sfatul altor confesari asupra unor lucruri foarte grele, de cari numai la peregrinaje se ivesc. Nu afirm, că ocur cazuri așa de grele, încât chiar confesarului i-ar fi de lipsă unele îndrumări.

Din aceste cauze eu cred, că spre sanarea acestor defecte să se ia următoarele măsuri:

Preoții să pună pond mai mare pe mărturisirea pastorală și să îndemne poporul a o folosi.

Iar acei, cari servesc de confesari pe la peregrinaje, să stăruească și să îndrume poporul a considera de obligatoare mărturisirea pascală încât se poate numai la preotul seu, și cea dela peregrinaje de laterală.

La peregrinaje s'ar recere următoarele:

a) Ridicarea câtorva localuri cât de modeste, dar închise de public, unde secretul mărturisirii să nu devină compromis;

b) Aplicarea la mărturisire exclusiv numai a preoților deplin cualificați;

c) Conferințe preoțești tractuale înainte de peregrinaje, ca preoțimea să se înțeleagă în afaceri de aceea la o uniformă purcedere;

d) Când și când, prelegeri practice despre lucrurile aceste pastorale, ținute de câte un prof. de

teologie, înainte de începerea peregrinajelor;

e) Manuale anume pregătite, pentru a înlesni întrebările și explicarea mărimii păcatelor;

f) Alte manuale, mai ușoare, pregătite anume pentru a deștepta părerea de rău, a pregăti la mărțurisire pe penitenți, cari confesarii să le împartă gratuit celor ce le pot folosi.

In fine aplicarea de călugări din oamenii adevărat pii și versați în lucruri pastorale, cari când s-ar putea, să locuiască câtva timp și în acele locuri de peregrinaje.

—f.—

Estrase matriculare în ungu-rește. Primum următorul comunicat: Cam pe la începutul anului, cetisem în ziarul nostru „Românul“ cumcă: un protopop oare care din dieceza Gherlei, spre a-și câștiga merite, se indeletnicește a extrada extrasele matriculare în limba unguerească, limbă străină de biserica noastră. Și despre aceasta prea patriotică procedură, toate ziarele noastre luară notiță condamnând pe păcătos.

Când însă tot în acel ziar sub anonimul „un preot“, se spune lumii cumcă: preotul gr. or. rom. din comuna curat românească T. dieceza Aradului extrada atari extrase în două limbi: românească și unguerească, aceeași ziaristică tace!

Știricirăm apoi ulterior și am aflat, că extrasele din chestiune sunt tipărite în tipografia diecezană din Arad! Și păcatele acestea să rămână necondamnate? E rău

și condamnabil numai ceea ce fac uniții, iar păcatele neuniților se iartă și se trece peste ele la ordinea zilei?

Să fim drepti și nepărtinitori față de cei slugarnici și să lovim fără cruțare în toți, cari pentru bunuri efemere ori măririi deșerte dau intrare celor nechemați chiar și în sanctuarul bisericii, părăsind limba oficioasă, care numai cea românească poate să fie.

In activitatea mea pastorală am avut de a face cu multe oficii notariale, dar numai uneia nu-i convenia corespondența în românește, mai de multe ori advertizându-mă, ca să-i dau răspunsurile în limba maghiară care e limba statului. Ei, dar nu-i însă și limba bisericii noastre, și a tăcut!

L. Iancu.

Corespondințe.

Prelegeri populare.

La Sânmielăuș.

Pe valea Târnavei mici a mai rămas numai comuna aceasta unde ai noștri sunt de două ori așa puțini ca maghiarii. Ca să li se facă cunoscută și acestora ținta ce urmărește Asociațiunea, au mers din Blaj dnii Aurel C. Domșa, vicedirectorul despărțământului, Alexiu Pop, actuarul admin. capit., Valer Suciu și Stefan Pop, profesori. A vorbit dl Domșa despre Asociațiune, insistând asupra principalelor probleme ale acestei instituțiuni: cultivarea și curățirea graiului, păstrarea portului și a datinelor străvechi și frumseța literaturii populare. A urmat apoi dl Alexiu Pop, care a dat poporului povețe ige nice, atât de prețioase și pentru om ca și pentru animalele domestice. In sfârșit

s'au împărțit celor știutori de carte mai multe cărțicele de cetit, îndemnându-i cu toată tăria cuvântului, să se înscrie de membri ai Asociațiunii.

A făcut bună impresie între ascultătorii țărani, că nici ei n'au fost desconsiderați, deși sunt mai puțini și mestecați printre alți străini de limbă și neam.

La Mihalț.

Fruntașa comună a Mihalțului, a avut Duminecă în 14 Maiu o rară sărbătoare. — Despărțământul Blaj al Asociațiunii, pururea în fruntea altor despărțăminte, a trimis în aceea comună patru membri: Ștefan Roșian spiritual, Nicolau Pop prof. preparandial, Dr. Alex. Nicolescu profesor de teologie și Dr. Ioan Coltor exactor. I-a trimis, să lumineze acel popor, dela fire deja așa de isteț și deștept, să-l povățuească pe cărările adevărului; și astfel să înlesnească munca preoților și intelectualilor din sat, cărora le zace la inimă binele spiritual și material al poporenilor harnici.

Adunarea a fost fixată pe 3 ore p. m. în școală, dar fiind încăperea prea mică, s'a ținut în biserica spațioasă, bine îngrijită și simpatică.

Adunării i-a premers inseratul, oficiat de păr. Ștefan Roșian. După terminarea slujbei divine, ce sintetiză așa de bine cuvintele „nihil sine Deo“, păr. George Pop, parohul gr. cat., deschide adunarea, rugând pe dl Roșian să-și înceapă prelegerea, iar pe popor, să-l asculte cu încordare. Prelegerea Dsale a fost un istoric scurt al Asociațiunii pe înțelesul poporului, culminând în dorința, ca poporul să se înscrie în număr cât de mare ca membri extraordinari ai Asociațiunii, cu cvota anuală de 2 cor.

Al doilea vorbitor este păr. Dr. Ioan Coltor, care vorbește poporului despre pă-

FOIȚA.

Fabulă.

(După H. Moreau.)

„Ce bine-i subt pologul șăgalnicelor raze!“
 „Săcătuiind pământul cu foamea mea avidă“,
 „Din pară flori și umbră țesut-am o hlamidă“;
 „În lumea vegetală eu sunt un alt Arhanghel“!
 Limfaticul sparanghel
 Se adresă sever,
 Către vecina albă, decența conopidă.
 Iar grădinarul zise cu vocea sa de fer:
 „Silentium băete“;
 „Fiind-că tu prea fii tare ca să te 'nalți la cer“,
 „Mâini disdediminează“
 „Am să te scot în peajă“!

Noi filozofi prematuri

Când zicem: Omu-i cuget și spațiu și furtună,
 De Sus ni se răspunde cu glas care detună:
 Tăcere, zarzavaturi!

C. S.

Păcătosul.

I.

— De bine ce-ai venit! Ian poftim!
 Și dl Moisescu imbiă cu inimă plină pe noul său paroh și protopop, ce își ținuse de datorință a merge în vizită mai întâiu la Dniului, notarul locului.

— Cum, nu-ți place?

Dl Moisescu stă să nu-și creadă ochilor. Noul protopop a ciocnit, a dus păharul la gură, dar nici un strop n'a bent.

Faptul acesta îl puse în uimire și pe dl Aghiont, care să uită mirat la oaspele acesta curios, ce nu vrea să guste vinul dlui Moisescu.

Vinul dlui Moisescu! Și numai numele când îl auziai și să mișcă bumbul dela gâtlee ca sătele dela ciurul de treierat.

Vin ca dl Moisescu nu protopop, dar vlădică nu eră să-l aibă. Eră o fericire a fi în bună pretinie cu dl Moisescu. Ce bucuros de oaspeți, ce larg la masă! Păreche n'avea.

— Beaiți, zicea mereu dl notarez cătră oaspeții lui, mâncare ca mâncare, suntem la sate, dar vinul să nu-l cruțați, că de acela avem destul.

Fericiți oaspeți! Cum vă crește curajul, voia, sufletul vostru lângă păharul cu vin al dlui Moisescu! In lumina bogată, ce intra zimbitoare pe cele 6 ferestri din odaia cea mare din etaj, aurul nu putea fi mai scli-

pitor. Și cum îl mai știă băga dl Aghiont prin păhară? Zgomot de vin subțire, acriu, ce te sribure, te face să strâmbi, de unde să facă? Să înpolmețiau și să învăluiau undele de aur ale vinului din păhar, de nici să fie de mătăasă. Și cine eră dedat cu subțiala și scăpărarea vinurilor de birt, rămânea surprins de vinul dlui Moisescu. Tot eră fin, moale și elegant.

Toate înzădar. Protopopul sta indiferent la toate explicările dlui Moisescu. Bătea încet cu cele 5 degete dela mâna dreaptă în masă și să părea că nu înțelege nimic din ceia ce spune dl Moisescu.

— Ian auzi dle protopop, mă superi pe omenia mea. Cine a mai văzut una ca asta? Ori poate nu-ți place vinul acesta? Iți aduc altul. Iți aduc de cel negru, dacă vrei negru ca pălăria dtale protopopească.

— Ba nu te mai osteni.

— Acum chiar văd, că vrei să mă superi. Imi pare foarte rău, că nu ți-am putut fi pe plac nici la prima întâlnire...

— Ian lasă dle Moisescu, cu atâtea supărări. Nu beau vinul dtale, pentrucă nu beau nici un fel de vin...

— Nu-i nimic. Avem și bere destulă. Hai, Anuță, mergi...

— Nu merge nicăiri, nu beau nici vin, nici bere, nici rachiu, nu beau nimic, numai apă, apa lui Dumnezeu.

Trăsnetul nu putea să sparie mai

catul sudălmilor și injurărilor, arătând că toate nefericirile ni se trag din acest obicei rău și de condamnat. Urmează la cuvânt dl Nicolau Pop, care ține poporului o prea interesantă conferință practică despre cum se altuiește vița de vie în verde și uscat și îi îndeamnă pe oameni să planteze vii, cel mai rentabil ram de economie. Vorbitorul al patrulea dl Dr. Alex. Nicolescu desvoaltă adagiul „Ai carte, ai parte“ dovăduindu-l din celea văzute de Dsa în călătoriile lungi prin lume. La dorința tuturor, mai vorbește odată păr. Ștefan Roșian despre asigurări din punct de vedere moral și economic. Fiind timpul deja înaintat foarte, păr. George Pop mulțamește oratorilor pentru trudă, le dorrește izbândă în calea vieții și închide adunarea.

La Cisteiu.

Din ceata mare, câți am plecat pe Târnavele împreunate la vale, la Cisteiul românesc coboară profesorii Ioan Fodor, Dr. Al. Russu, apoi Vincențiu Pandrea căstelan, și Melin.

Cisteiul este o comună românească curată, cu oameni harnici și isteți. Are pământuri foarte roditoare la hotar; grâul se face mult și frumos. În tot satul sunt doi străini: un țigan și un jidov. Țiganul e ferar și jidovul — crășmar.

— Dar n'o prea duce dumnealui, jidovu, nu. Abia se leagănă de pe o zi pe alta. Că la noi nu beau oamenii. Crișma poate mucezi din partea asta. Și s'o duce el, jidovu, azi-mâne pe aici încolo... Mai rămâne străin țiganu, da' el ne mai ascute ferele plugului. Și poate să rămână.

Prelegerile se țin în școala mare, nouă. Iată, sala de propunere se umple de oameni. Întâi vorbește Cl. Dr. Rusu despre *Asociațiune*. Lămurește frumos, într'un ton

răsunător și clar, ținta acestei mari tovrării culturale, care mai ales în vremea din urmă, ceacă tot mai mult să se spropie de vieața și trebuințele sătenilor, pe cari cu deosebire prin biblioteca populară ceacă să-i adune la sinul său ocrotitor, de mamă iubitoare. Îndeamnă cu căldură, pe ascultători să nu lapede hrana care li-se imbie așa de ieftin și să sprijinească cu 2 cor., cruțate ușor, acest așezământ care, luminează vrea să aducă, ca lumină să aibă — poporul — și mai multă să aibă! Cuvintele Sf. sale au avut efect. S'au înscris îndată vre-o 28 de membri ajutători noi, pe lângă alții înscrisi de mai înainte.

Al doilea vorbitor d. profesor Fodor, a ținut o foarte instructivă prelegere despre *Cultivarea viei*. Vinurile Cisteiului au fost vestite odată pe valea Târnavelor. Dacă încălzeai o ulcică de vin de pe dealurile, astăzi pustii, de deasupra satului, și îi puneai lemnuș: ardea cu făcără, ca spirtul. Așadară satul are bun pământ de vii și ar fi un mare păcat să nu cerce oamenii a exploata marea comoară pe care o au. D. profesor își desfășură, pe larg și foarte la înțelesul poporului, prelegerea bine aleasă. Vre-o 30 de gazde din sat s'au și apucat deja să-și înoiască viile și sorb tot cuvântul vorbitorului. Pe lângă prețioase amănunte, li-se dau și îndemnuri potrivite, de pildă, să-și facă satul școală de altoi și să-și trimită câțiva tineri să învețe altoitul la Sâncel ori în Bănat. Păcat, că sătenii noștri pot să asculte așa de rar conferențieri în ramul economiei, care e mai aproape de vieața lor de plugari.

Melin a vorbit, vioi și limpede, cu pilde și povestiri din popor, despre *Insemnătatea bisericii și a școlii*. A arătat rostul bisericii, și cu deosebire a sufletului ei, a credinței, pentru vieață, apoi a pilduit despre carte și

despre meșteșugul ei, despre învățătură și a scos îndemnuri, pe cari înțelegând greutatea vremilor de astăzi, deosebite de celea bătrâne de demult, trebuie să le urmăm.

La urmă d. Vincențiu Pandrea a cetit pe „Toni“ lui Agârbiceanu, care a plăcut mult și mai ales făcării și fetele au făcut haz de cuvintele crișmarului petecitor de boconci.

Adunarea o închide părintele Teodor Abrudan, preotul local, mulțamind conferențierilor și asigurându-i că bunele învățături ce le-au sămănat nu vor rămâne fără roade. Mulțimea subliniază aceste cuvinte strigând puternice „Să trăiască“ la adresa domnilor dela Blaj.

După acestea în casa ospitală a părintelui Abrudan facem cunoștința unui venerabil octogenar, un om din vechea generație viguroasă, părintele Maxim Hulea, care preoțește de 54 de ani. În 48 a fost căpitan în legiunea lui Axente și povestește, cu mult farmec, multe întâmplări interesante din acele vremi „mai mari la suflet“. E o istorie vie și păcat, că nu și-a aflat un tânăr meșter care să lege de hârtie prețioasele amintiri ale bătrânului legionar alui Axente. În apropierea marelui zile de 3/16 Mai, care se apropie, povestirile părintelui Hulea ne deschide sufletele pentru glasul trecutului, și în seara frumoasă alergăm așa de cu drag înapoi, spre pământul atât de scump al Blajului nostru!

De pe Câmpie.

În 6 Mai st. n. am avut plăcerea a asista la producțiunea corală-teatrală aranjată în Bandul de Câmpie sub dirigența harnicului, inteligentului și preasimpaticului domn preot Dionisiu Decei, care merită numai stimă și dragostea tuturor. Străduința Dsale

tare pe dl Moiescu ca cele spuse de dl protopop.

Chiar și scriitorul dsale, care nu avea răbdare să aștepte sfârșitul acestor vorbării seci, și duse în taină păharul la gură, rămase cu mâna în slavă și se uită prost la Moiescu, apoi la protopopul apoi se așternu într'o stare da nemișcare, de să-i cauți păreche.

— Cum ai zis dle protopop?

— Nimic dle Moiescu, nu beau numai apă, apă naturală de izvor. Altceva nimic, și totuși vezi, că trăiesc.

Când rosti protopopul aceste cuvinte își ridicase capul sumet și privea cu oarecare mândrie la ceilalți dela masă. Ochiul lui avea în momentul acesta un luciu scilpitor de o mândrie suverană deosebită. Și cum zimbea la cele zise i-se ridică obrazii roși și îndesați de stau să crape de sănătate.

— Și de ce nu bea-i Dta? Incepă vorba din nou cu oarecare sfială dl Moiescu. Un om ca Dta cât un munte! Nu-mi intră în cap de loc? Eu gândesc, că o zi să nu beau cu dl Aghiont — și o zi nu-i mult — seara ar veni ciocli după noi.

La cuvintele acestea își ridică dl scriitor capul oblu în sus, își întinse mână după păharul dumniei, ciocni și fără să mai aștepte răspuns îl scurse repede, gemu și se puse iarăși în nemișcare.

— Uite, dle Moiescu, eu nu beau, pentru că sunt antialcoolist.

— An-ti-al-co-o-list? Știi că mă bagi în toate spaimele? Am tot cetit și eu de antialcoolști, dar drept să-ți spun dta ești cel dintâiu antialcoolist viu, pe care l-am văzut în vieață.

— Da sunt antialcoolist. Și ce să-ți mai ascund gândurile mele, am venit aici cu hotărârea firmă, că îmi voi da toate silințele ea să fac propagandă pentru antialcoolism. Dle eu sunt convins în sufletul meu, că oamenii numai atunci vor fi fericiți, când nu mai beau nimic, decât numai apă, și eu voi face tot, ca să vonving pe toți despre aceasta.

Fața protopopului se luminează, și vorba ce-i curgea fără întrerupere de pe buze, eră grea și mișcătoare. Eră acum în elementul său, de a combate un viciu, despre care eră convins, că e cel mai mare rău făcător al omenimei.

— Și de ce să nu mai bea oamenii? — îndrazni să întrebe timid dl Moiescu, care se simți și el atins de vorbele dlui protopop.

— De ce, de ce? Și dta mai întrebi? Ascultă! Mai întâiu să nu mai bea, pentru că prin această sărăcesc familiile, și dta ce e aceea? Văzuta-i dta răbași pe la ușile altora, oameni din cauza beției? Că s'au dat pe gât, boi, vaci, oi, curți, moșii...

— Da, da sunt și de aceștia destui.

— Mai apoi știi dta ce e beutura spiritoasă, ce e vinul, berea și celealalte? Otravă curată!

— Da, da zise tot mai timid dl Moiescu, am zis și eu de multe ori că birtași aștea umblă cu multe materii.

— Nu-i vorbă de birtași, dle orice beutură spiritoasă e otravă. Ca să mă înțelegi mai bine iată-ți spun vinul dta e otravă.

La cuvintele acestea sări dl Aghiont oblu în sus și așa s'a înholbat la protopopul, încât dl Moiescu s'a speriat, că îi e rău scriitorului.

— Vinul asta otravă, gemu scriitorul, și mai sufă un păhar stând în picioare.

— Dar dle protopop, cum poți zice dta astfel, că vinul meu e otravă. Naș fi crezut.

— Un lucru să-ți spun dle Moiescu, din ce e vinul mui bun; din aceea e mai mare otravă. Că din viulul rău beai un păhar două, dar din vinul bun beai, până mai este ceva în sticlă, beai să mori.

Dl Maioreșcu privea acum cu admirațiune la acest interesant om, cum el altul n'a mai văzut. Protopopul încă simțea oarecum, că i-a succes a se avânta în sus, deasupra situației și luă cuvântul din nou.

— Vezi dta otrava aceasta, ce-i zic oamenii beutură atare stomacul, rărunchii, splina, ficatul, inima, creerii...

T.

(va urma).

a și fost încoronată cu un succes splendid. Publicul, care a luat parte în număr destul de frumos a avut parte la această serată de o adevărată plăcere. Cine a luat parte și-a putut scâlda sufletul în adevăratul frumos care reimpresionează sufletele trudite ale bieților noștri Câmpeni, cari au așa puțină parte de atari serbări frumoase.

Toate punctele programului au fost succese și diletanții recompensați cu frenetice aplauze, cari nu voiau a se sfârși.

Diletanții din piesa „Ruga dela Chișătau” de Iosif Vulcan au fost toți la locul lor, fiecare își cunoștea rolul în toate amănuntele. Dșoara Eleonora Decei în rolul Paraschivei a fost atât de drăguță, atât de naturală, încât în primul moment a fermecat publicul, dar nu e mirare, căci e fata tatălui său și ca atare nu poate fi decât drăguță simpatică și cuceritoare.

Di Petru Ulăcan încă s'a achitat foarte bine de rolul său. Dșoara Aurelia Pop și di Ioan Stoia ca părinții Paraschivei încă s'au produs de tot bine. Dșoara Aurelia Câmpean și di Ioan Toma încă și-au predat rolurile cu multă pricepere și dibăcie. Di Filon Roman în rolul de samsar evreu a produs mult haz cu rolul său comic, pe care l-a predat atât de natural. Apoi di Teodor Corbean ca întotdeauna a stărnit a devărată dragoste în public. Dsa în rolul lui Costa Hârșu era acasă în toate tainele unui rol complicat.

Ei dar domni sunt domni și învățați și de aceea trebuie să știe amuză, ceea ce nici nu e greu dacă ai spirit și temperament. Mai de admirat au fost țărării, cari sub conducerea harnicului preot D. Decei ne-au delectat cu cântările executate cu atâta gust și artă, încât pe toți ne-au pus în uimire, apoi declamarea poeziei „Dușmancele” de G. Coșbuc predată de țărâncă Anica Tamaș încă a dezvălit un talent atât de mare ascuns sub modestele haine țărănești.

Toate acestea ne-au uimit și ne-au legănat în dulcea nădejde a unui viitor mai bun, ne-au lăsat să vedem, că poporul e ușor de crescut, dacă are conducători cu voință de fier și inimă și gură de aur. M'am gândit, că dacă On. D. Decei a putut face în timp scurt atât de mult și că dacă singur a putut face așa mult, cât ar putea face doi adevărați preoți, și acesta și cel gr.-or., dacă ar lucra mână în mână fără ură, fără dușmănie fără artaguri de confesionalism.

Să fie numai români, adevărați români, să sdrubească în fine și să înfrângă blăstămii, ce ne dezbină puterile și așa cam albe în 2 părți.

Trimite Doamne din înălțimea Ta schințea sfântă a dragostei frățești și picură din înțelepciunea Ta cea mare și din dragostea Ta fără seamăn numai câte un picur în inimile noastre.

După producțiune a urmat dans care a ținut până în zori. În pauză iarăș am avut parte de un frumos tablou. Tinerimea română din Band, sub conducerea harnicului învățator Filon Roman, toți îmbrăcați în haine naționale românești au jucat călușerul și bătuta așa de artistic, încât străinii, cari încă au fost în număr destul de frumos, au rămas foarte plăcut impresionați.

Un participant.

Spicuirii.

Intransigența națională în biserica greco-orientală.

Episcopul Ioan Ignatie Papp în discursul, cu care a deschis sinodul eparhial la Arad în Dumineca Tomii din 1911, vorbind de bunăvoință, cu care guvernul Kluen-Hédervary rezolvă cererile pentru ajutoarele de stat la salariile învățătoresți, a zis din cuvânt în cuvânt: „Cu atât mai multă conziderare am întâlnit la înaltul guvern, care peste tot este cu mai multă bunăvoință față de biserica noastră, mai conciliant în corespondențele oficiale și mai prevenitor în coaterile personale cu noi, decât cum era guvernul anterior: astfel, că dacă ne-am ști folosi de aceste semne ale schimbării spre bine, poate că ni-s'ar ușora în multe privințe greutățile, cu cari avem să ne luptăm.”

Cuvintele mai de pe urmă se zic do-donice în primul „Românul”-ui dela 6 Maiu 1911, unde se regretă acest apel al Episcopului, „pentru că — zice „Românul” — și politica guvernului actual culminează în principiul creării statului național unitar maghiar, care va să zică nimicirea etnică a neamurilor nemaghiare din țară. Nici un episcop român nu poate sprijini această politică, cu atât mai puțin este cu cale să indemne pe alții la asta.”

Reviste.

Academia română după cum semnalasem și în nrul nostru trecut, și-a început Lunii sesiunea generală din anul acesta. A prezidat di Iacob Negruzzi, actualul prezident, secretar general, venerabilul și neobositul Dim. A. Sturdza. Membri s'au prezentat în număr frumos, atât ordinari, cât și corespondenți și onorari. Dela noi sunt de față dnii Ioan Pușcariu și Al. Marienescu. S'a cetit programul lucrărilor sesiunii acesteia și raportul anual. Prima ședință publică va fi Vineri, când vor face lecturi amândoi membri ardeleni, di Marienescu despre dinastia lui Radu Negru și di Pușcariu despre Munții Tamași și Tamașel. Sâmbătă membri Academiei vor face în corpore o excursiune la Curtea de Argeș. În actuala sesiune se vor alege 2 membri ordinari în secțiunea științifică și 3 corespondenți în cea istorică. Se vor decerne apoi mai multe premii și se va decide în meritul ridicării statuiei lui Vas. Alexandri.

*

În țărișoara cu crânguri de portocali, în Portugalia nou-republicană, e multă mișcare și multă neîndestulare. În țara aceasta, în care aproape toată suflarea e catolică, s'a pregătit și se comentează deja mult legea despre separarea bisericii de câtră stat. În virtutea acesteia se secularizează toate bunurile bise-

ricești într'un mod de tot particular așa, că și bisericile ce se vor mai ridică în viitor, după un restimp de 90 ani trec în posesiunea statului.

Pe preoți îi crește statul și se suscep numai de aceia, cari și-au făcut studiile premergătoare în școală de stat. Seminariile se reduc dela 18 la 5. Profesorii seminariali îi denumește tot statul. Ordurile femeiești se șterg. Preoții sunt provocați să se însoare, și li-se pune în prospect penziune dela stat pe seama văduvelor și a orfanilor lor. Incolo însă, pentru ca nu cumva preoțimea să poată influența asupra afacerilor statului: Preoții nu vor avea drept de votare. Scrisorile papale și bullele nu vor putea fi publicate, decât trecând prin placetul guvernului. Intreaga lege de separare stă din 7 capitole și 197 paragrafe. În introducere se spune, că republica portugală nu atacă libertatea conștiinței nimărui, și chiar de aceea nu concede lege de stat ca până acum, ci pune și legea catolică într'un rând cu celelalte confesiuni.

O rectificare.

Aflând, că prin celea comunicate de M. O. D. G. Muntean în Nr. 31 al prețuitei „Unirea” sub titlul „Limba de propunere în școlile noastre”, Domnului subinspector regesc Szabó Bertalan (inrudit de altcum cu una dintre cele mai ilustre familii românești) credincios aparținător parohiei mele, s'a simțit nedreptățit, imi țin de datorință pentru liniștirea Dsale și orientarea On. public să declar că di subinspector Szabó ca gr. cat. are merite neperitoare la întemeierea și întărirea parohiei gr. cat. române din Iancahid lucrând mult cu îndemnul și cu fapta în spre binele acestei parohii.

Referitor la celea comunicate în corespondința de sus asupra vizitațiunii făcute de numitul Domn în Comloșul-mare la 22 Martie st. n. a. c. din încredințare, mă mărginesc a constata, că în protocolul luat atunci referitor la mersul școlii noastre gr. cat. din Comloș, la rubrica „Limba de propunere a școlii” e scris „Românească”, iar la rubrica „Progresul în limba maghiară” e scris „Foarte mulțămitor”.

Când cu plăcere constatez acest fapt, îi asigur pe credinciosul nostru D' Szabó, că M. O. D. G. Muntean protopopol Torontalului, la care aparține și parohia Iancahid nu cred să fi avut intențiune să-l jignească special pe Dsa, ci poate pe baza informațiilor greșite, și fiind om nou în tract, necunoscând încă trecutul Dlui subinspector, a voit numai să atragă atențiunea fraților preoți la atari cazuri, când unii dintre Domnii Inspectori regești abuzând în zelul șovinistic contra legilor, vor să schimbe caracterul școlilor confessionale.

Iancahid, la 12 Maiu 1911.

Petru Conda
preot gr. cat.

Noutăți.

Pentru biserica din Pata. Pe lângă suma de 487 coroane încursă pentru edificarea bisericii noastre și achitată cu mulțumită în foaia noastră „Unirea”, au mai încurs dela: „Albina” din Sibiu 50 cor. și „Noiana” din Nou-rom. 5 cor. ceea ce achităm pe lângă cele mai adânci mulțumite. Pata, 15 Maiu 1911. *Michail Hodârnu*, paroch, *Cenan Gligor*, cassar.

Masa studenților dela gimnaziul nostru a primit dela „Olteana”, Viștea-de-jos 50 cor. — Dr. Romul și Livia Boilă din D-Sân-Mărtin, în loc de cunună pe sicriul repaus. Vasile Zehan 20 cor. — Vas. Lazar, inginer, a dăruit 50 cor. în amintirea repaus. său tată Efraim. — Ținem să pomenim aci, că repausatul tiner *Vasile Zehan*, înscris elev în cl. a VII la gimnaziul nostru, înainte de moarte a rugat pe mamă-sa, stîm. doamnă *Aneta Zehan*, să dăruiască Mesei studenților noștri 1000 cor. în amintirea sa. Indurerata mamă i-a promis să-i implinescă dorința și de aceea atât dl prof. Al. Ciura, cât și conșcolarul său elevul Vas. Desmirean, paretându-l la înmormântare, au pomenit cu multă recunoștință de această faptă nobilă a unui tiner de 17 ani.

Memoriul reginei. Se vestește din Gmunden, că văduva regină engleză *Alexandra* și-a isprăvit deja descrierea amintirilor. Interesantele amintiri le vor primi numai cei mai de aproape de familia regală engleză.

Statuia lui Victor Emanuil, care s'a pregătit în curs de 20 ani și e vorba să se desvâlească în vara aceasta ca o mare operă națională în Roma — e păzită de miliție deoarece pășind sculptorii în grevă, e teamă să n'o ruineze cumva.

Domnul cu darea. În jur de Szabadka, marele comerciant de ouă *I. Gyuraszevics*, a colindat pela toate sălașurile, aruncând dare pe câni. Zicea, că e trimisul căpitanului orașănesc și încasă câte 16 bani de eâne, împărțind în schimb câte o medalie de aramă, ca crezământul să fie cu atât mai mare. — Acum s'a descoperit scamatoria, iar samsarul isteț a fost deținut.

Deputați. Anglia are 670 deputați, Franța 594, Austria 516, Italia 508, Rusia 442, Spania 406, imperiul german 396, Statele Unite 391, Japonia 369, Ungaria 413 din țară și 40 croați.

La serbările de încoronare din Anglia, după cât se vestește din Viena, va lua parte cu siguranță Arhiducele *Carol Francisc*, ca reprezentantul Monarhului nostru.

Adunări de protestare. — Liga populară catolică va aranja la Rusaliile apropiate prin organizațiile ei din partea locurilor — vre-o 2500 la număr — peste țara întregă adunări populare de protestare, asemenea demonstrațiunei antisemite din Reduta Capitalei, despre care am pomenit și noi în nrul trecut.

Haeckel. Făimosul profesor dela Universitatea din Jena *E. Haeckel* urcându-se pe un scaun după o carte în chilia sa de lucru, a căzut frângându-și osul dela șold. S'a rănit greu.

În budgetul englez pe 1911—12 se prevăd 181.234.000 fonți erogațiuni și 181.716.000 percepțiuni.

Zi de jale în Sisești. Corespondentul nostru *I. C.* ne informează, că înmormântarea falnicei românce *Paulina Lucaciu*, a avut loc în 14 c. n. participând neobișnuit de mult public jalnic, adunat din patru comitate: Maramurăș, Ugocia, Sălaj și S-Doboca. — Prohodul l-a celebrat arhidiaconul *G. Șuta* din Borlești, încunjurat de 11 preoți. Răposata a fost așezată spre odihna de veci în biserica locală, pentru care muncise mult în viață. S'au împărțit între popor patru care din „pomana” tradițională. — între depeșele de condoleanțe s'a remarcat și cea a Mitropolitului nennit din Sibiu: *I. Mețianu*. — Să dea Dumnezeu poporului românesc cât mai multe preotese cum a fost odinioară: *Paulina Lucaciu*.

Cărți postale ilustrate. Tipografia *Anca* din Gherla a scos în vânzare cărți postale ilustrate cu portretul repausatului *Episcop Dr. Ioan Szabó*. Se vând 10 bucăți cu 1 cor.

Albina. Renumitul ornitolog olandez *Hauerfeld* scrie într'o foaie din Amsterdam interesante date despre viața albinelor. Spune, că vrăsta albinelor e în strictă legătură cu împrejurările ei de traiu. Vara, când albina muncește de se rupe din zori de zi până seara târziu, abia de trăește șase săptămâni. Albina, care vede lumina zilei toamna târziu trăește și până în Aprilie, adese până la finea lui Maiu. — Albina-regină trăește trei până în cinci ani. Trântorul rar ajunge să trăiască preste două luni, căci albinele îndată după roire îl prigonesc. (Așa s'ar cădea s'o pătească „trântorii” de tot soiul!). — Preste tot însă sunt rare albinele, cari mor cu moarte firească.

Dr. Lambl, directorul clinicei medicilor din Varșovia, scrie: „Apa naturală amară *Francisc Iosif* o pune în fruntea tuturor purgativelor, în toate acelea cazuri, când este vorba, ca cu evantitate mică să ajungi la rezultat sigur!” Se află în farmacii și spițerii. Direcțiunea de transport în Buda-pesta. (5)

Petreceri Comitetul Despărțământului „Gherla” al Astei și Comitetul filial din Gherla al societății teatrale române, invită la Adunarea generală anuală și la Reprezentăția teatrală urmată de joc, care vor avea loc în reduta orașănească din Gherla la 12 Iunie 1911 st. n. Se vor predă piesele „Vacanții” comedie orig. într'un act de *Maria Baiulescu* și „Curiozitate femeiască” comedie într'un act localizată de *M. Popescu n. Bogdan*.

Nădejdea viitorului. Din Chichinda se dă știrea nostimă, că 18 flăcăi din Comloșul-Mare s'au istovit voluntar prin foame, beuturi alcoolice și nedormire în așa măsură, ca să nu fie apti la înrolare. Și planul le succedea pe deplin, de nu le-ar fi aflat apucătura. Medicul militar, fiind astfel încurat cu treaba, i-a asentat pe totii, deși se clătinau pe picioare de neputincioși și a pus în prospect, că prin alimentare bună vor deveni într'o săptămână-două iarăș flăcăii vajnici de mai înainte.

Necrolog. † *Lucreția Barbescu născ. Boca*, preotensă și învățătoare diplomată după un morb greu și îndelungat, împărțită fiind cu Sfintele Taine ale muribunzilor, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, Marți în 16 Mai st. n. la 4^{1/4} ore după amiază, în al 27-lea an al etății și al 8-lea al fericitei sale căsătoriei în Carnești.

Odihnească în pace!

Se caută:

Culegători tipografi

Tipografia Sem. **Blaj—Balázsfalva**

Partea Literară.

Biserica Romano-Catolică din împărăția rusească.

de

P. M. C. Hellon S. I.

Partea întâi.

Date statistice despre Biserica Catolică în Imperiul Rusc.

I.

Diecezele.

Teritoriul marelui imperiu rusc este împărțit în două provincii bisericești, catolice. Prima cuprinde Regatul Polon, cum eră pe timpul congresului din Viena*), a doua se estinde peste toate celelalte țări rusești. Legea civilă rusească recunoaște în Regatul Polon de odinioară 7 dieceze catolice, în Rusia propiu zisă 5: total 12 dieceze. Roma și legislațiunea ecclesiastică catolică deosebește încă alte trei dieceze: una în Regat și două în Țarat: tustrele suprimate de guvernul rusc între anii 1866—1870. Roma n'a recunoscut aceasta opresiune arbitrară; dar pentru dificultățile diplomatice și neputința de a procura episcopi proprii acestor dieceze orfane, Sf. Scaun denumește pe episcopii vecini de *administratori apostolici* ai lor. Toate aceste dieceze sunt de rit latin: căci guvernul rusc, suprimând cu de-a sila unirea cătorva milioane de catolici de rit grecesc, a și suprimat toate numeroasele dieceze unite de odinioară: despre acestea, va da Dumnezeu, vom scrie pe viitor. Unele puncte privitoare „Unirea”, le va putea concluda cetitorul din descrierea statistică a diecezelor latine.

A) În Regatul Polon.

1. Archidieceza de *Varșovia* pol. *Warszawa*. diec. *Varsovia*, cea mai tinără ca dieceză deosebită, căci a început să existe deabia în anul 1798. Mai înainte teritoriul ei aparținea diferitelor dieceze din vecinătate. Dintre arhiepiscopii și mitropolii de *Varșovia* notăm pe doi: *Ioan Pavel Woronicz*, care fu silit să coroneze pe Țarul *Niculae I.* de rege al Poloniei (1828—1829) și *Exc. Sa Teofil Chosciac-Popiel*** (1883) cel actual.

Arhidieceza aceasta cuprinde guvernamentul politic varșovian și 1,742,290 catolici. — Episcopul sufragan este *Casimir Ruskiewicz*.

2. Dieceze de *Wladislavia* sau de *Kalisz-Kuiawy*, polon. *Wlatslawek* (dioec. *Wladislaviensis*) se extinde peste teritoriul dinspre granița Marelui Ducat Posnanian și Silesia prusiană. Una din cele mai vechi dieceze din Polonia, întemeiată în anul 1148. Aceasta dieceză are trei consistoare separate, câte unul în orașele *Wlatslawek*, *Kalisz*

*) Anul 1814. De notat e, că atunci Regatul Polon cel vechiu fu dejă dismembrat și sub numele de Regat au fost denotate toate ținuturile din jurul *Varșoviei*, — arhiducatul varșovian și multe altele, pentru cari Țarul Rusiei fu de atunci înainte rege ereditar.

**) Născut 1825, episcop de *Plotsk* 1863, transferat 1883.

și Piotrkow, în cele două din urmă autoritatea consistorului este foarte restrânsă. Suflute 1,297,820. Episcopul actual este Rm. D. Stanislaw Zdzitowiecki.

3. Dieceza de *Plotsk* (dioec. Plocensis.) Șematismul diecezan înșiră o serie de 88 episcopi dela anul 966 încoace. Cei dinții cinci episcopi n'au lăsat urme istorice sigure, dar dela 1087, cu episcopul Ștefan Pobóg, începe istoria autentică. Aici se află două consistoare, unul în Plotsk, altul secundar în Pultusk. Monumente istorice de prima valoare, foarte diverse. Aici găsim o bibliotecă și un muzeu, ambele diecezane și prețioase. Catolici 793,298. Episcopul actual: Rm. D. Anton Nowowiejski.

4. Dieceza de *Sejny* sau *Augustow* (dioec. Sejnensis, sau Augustoviensis) așezată pe marginea dinspre nord a Regatului, înființată în 1798, după a treia dismembrare a Poloniei. Catolici în parte poloni, în parte litvani, în parte ruteni (uniți odinioară) sunt în număr de peste 692,000, de oarece mulți din ruteni sunt catolici fără a se fi înscris în Șematism, de teama persecuțiunii musulmești. Dela 1902, cu moartea Episcopului Anton Baranowski dieceza fu vacantă câțiva ani, azi guvernează Rmul D. Anton Karas.

5. Dieceza de *Lublin* (Lublinensis) reactivă în forma și estinderea de azi pe la anul 1805, iar de reședință episcopescă fû ales orașul Lublin deabia în 1826. Catolici 842,366. Episcopul actual este Rmul D. Francisc Jaczewski.

(Va urmă).

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

32

— Dar dacă ajuge în năcaz?... Cei doi tineri sunt foarte tari.

— Nici vorbă!... atunci Zbisko duelează pentru Jaghienka, ș-atunci nu mai poate să se cugete la fata lui Jurand...

— Dar votul?

— De acela îl desleg eu! — zise abatele, frecându-și mâinile.

Atunci Jaghienka se grăbi lângă tatăl său și îl rugă cu întristare:

— Tată dragă, trimite vre-o doi-trei oameni îndărăpt la Ksesnó...

— Pentru ce? Ca să se îmbete în crișmă?

— Ba, dar dacă ar putea aplană cearta dela început?

Abatele privind la Jaghienka îi răspuse:

— N'ar fi năcaz nici dacă Țar omorî.

— Atunci omorți-mă și pe mine! — strigă Jaghienka.

Și încep să plângă cu hohot. Abatele se apropie de ea, o acoperi cu paltonul și încep să o mângâie:

— Să nu porți frică de loc! Poate, că se vor certă, dar și Vilko și Stan sunt oameni nobili și nu-s omoritori de oameni. Sigur, că Zbisko ti va învinge, de se va bate chiar și cu amândoi deodată... E sigur, că acum nu va lua de soție pe fata lui Jurand.

— Dar dacă o iubește pe ea, atunci mie nu-mi trebuie, — zise Jaghienka plângând.

— Dacă nu-ți trebuie, atunci de ce plângi?

— Fiindcă mi-e frică să nu moară.

— Minte femeiască! — zise abatele zimbînd, — doar dacă duelează pentru tine, e semn, că te iubește.

— În adevăr? — întrebă Jaghienka.

Intr'aceea Zbisko se întoarse în Ksesnó, rugă să i-se facă slujbă pentru însănătoșirea fratelui său, apoi se duse în crișmă în spreanța, că va întâlni pe Vilko și Stan.

Cei doi tineri erau acolo și beau bere. Zbisko se apropie de ei și lovi cu pumnul în masa, la care ședeau, de se cutremură toată crișma. Apoi le aruncă mînușă, ca semn de provocare și rosti formula obișnuită a cavalerilor:

— Dacă ori care din voi doi sau din cei de față ar cuteză să spună, că Danusia, fica contelui Jurand de Spichov, nu-i cea mai frumoasă ființă din lume, îl provoc pe moarte și vieată!

Cei doi tineri stătură inlemnți.

Cine era fata aceea? Nici unul nu-i auzise de veste. Și dacă nu se duelează pentru Jaghienka, ce caută între noi?

Vilko își aminti de rușinea ce a suferit-o în biserică. Sângele i-se înfierbântă repede și pășind spre Zbisko, îi zise:

— Cănel! Nu este fată mai frumoasă pe întreg rotogolul pământului ca Jaghienka.

Se ridică și Stan; oaspeții din crișmă încunjurară pe cavaleri, căci vedeau, că situația e gravă.

* * *

Jaghienka îndată ce sosi acasă, trimise un servitor în Ksesnó, ca să vadă ce s'a întâmplat în crișmă. Acesta se îmbătă și s'a reîntors acasă numai a doua zi. Celalalt servitor, pe care l-a trimis în Bogdaniec, ca să vestească vizita abatelui, reîntorcându-se după câteva ore spuse, că Zbisko e acasă și își petrece cu Mazko.

Acum se liniști și Jagkienka. Și ei i-ari plăcut să meargă cu abatele în Bogdaniec, dar știă, că el are de a vorbi cu Mazko chestiuni serioase referitoare la avere.

Suita abatelui se apropie de Bogdaniec, cu cântece de bucurie. Poporul ingenunche pe când trecea abatele, care împărția binecuvântarea. Când frații Bogdaniec auziră cântarea, ieșiră înaintea oaspeților așteptați cu dor, și îi conduse în sala cea mare, unde se află pe masă o cană de argint, plină cu vin dulce.

Mazko rugă pe abatele să se așeze la masă și să bea, dar fiindcă prânzise în Zgogelitz, îi mulțămii, și privi spre Zbisko. Acesta era vesel, ca și când nu s'ar fi întâmplat nimic.

(va urmă)

Loc deschis.

Manuale didactice aprobate.

Ministrul instrucției publice a aprobat manualele dlui *Iuliu Vuia* și anume: cu revoluția de sub nr. 15591/1911 ambele *abedare* (metoda cuvintelor normale și a sunetelor vii) și *Cărțile de cetire*, sub nr. 13171/1911 *aritmetica*, *geometria* și *fizica*, sub nr. 8139/1911 *geografia* și *constituția*; celelalte sunt aprobate deja în edițiile lor: ultime și anume: *Istoria Ungariei* sub nr. 96050/1910, ambele cursuri de *maghiară* sub nr. 43830/910, iar *economia* sub nr. 31049/908. *Limba română* e sub aprobare.

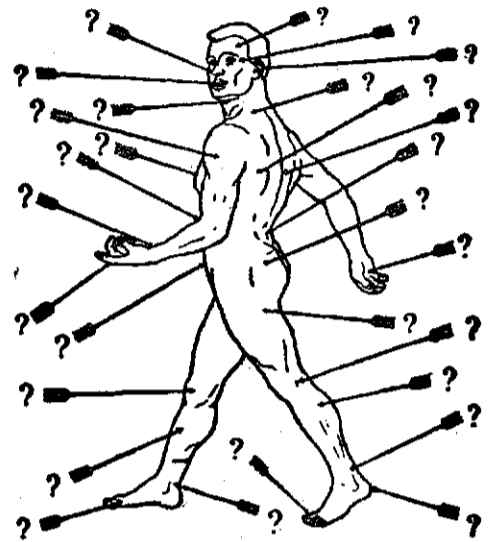
Mag. Domn. Ludovic Leczy, dir. instit. geografic — s'a exprimat cu cea mai mare laudă asupra *geografiei* și a *constituției*, calificându-o de *superioară* multor geografii

maghiare. Despre cetirea cl. 3 și 4 (ediția 5), iată ce serie recenzentul ministerial: „Spre lauda cărții servește faptul, că cele 139 bucăți sunt alese cu *isfețime* din toate cercurile, cari îl interesează pe om... Limba bucaților e corespunzătoare și conform gradului de pricepere a copiilor“.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește *Elsafluidul* lui Feller și *Elsahapurile* lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmegye).

I. *Elsafluidul* lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțețează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbire de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morhuri aci nepomenite! *Fluidul* Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morhuri prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur *Elsahapurile-Rebarbara purgative* alui Feller, contra durerilor de stomac, sgăriuri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață, ameteală, răgăeli, haemoroides și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm acurat așa: (92) 27—30

Eugen V. Feller, apotecar

Stubica Centrale 122 (comit. Zágráb).

Cancelarie administrativă
și birou de informațiuni

în **Budapesta.**

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortisaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii; esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școli și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efectuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea

advocat dipl.

VIII. Aggteleki u. 10. I. 7. Telefon: 171—27

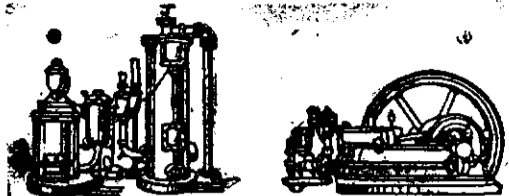
(31) 10—52

Kalmár & Engel

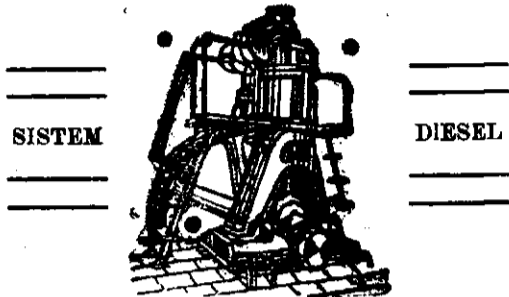
fabrică de mașini și motoară

Depozit și birou: V., Lipótring 22. || Fabrică: VI., Úteggasse 19.
BUDAPEST

Renunțat! Original! „Benz“!

Motor-Sugător de gaz. — Mânareacea mai eficientă din prezent. „Benz“-Motor cu oleiu crud.

SISTEM

DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat. Recomandă garniturile sale de îmblățit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețuri gratis și franco. (101) 23-26

Cheag.

Fiind la lăptării cerința principală ca **cheagul** să fie **bun și curat**, după experimentare de mai mulți ani mi-a succedat a aduce în comerț un **extract de cheag bun și sigur**.

La pregătirea cașului din lapte de oaie este de lipsă de următoarea cantitate:

O lingură de supă, din acest **cheag** la 28° R. sau 35° C. încheagă 100 litri de lapte.

Indrumări mai detaliată se adaugă la vânzare.

1 sticlă de	1 kgr.	Cor.	4-20 fil.
1 "	" 1/2 "	" "	2-10 fil.
1 "	" 100 gr.	" "	-60 "
1 "	" 50 "	" "	-40 "

Comandele prin postă se efectuează dacă prețul indicat mai sus se anticipează și se mai adaugă 80 fil. pentru spese de postă.

Carol Schieszl,

farmacist

Blaj—Balázsfalva.

Cheagul cu prețurile de mai sus se mai află și la farmacia lui **Victor Schieszl** din *Zsidveg* (Jidveiu) și la filiala din *Küküllővár* (Cetatea-de-baltă).

(35) 16-?

Scăldătoarea—Felix.

Loc de cură de iarnă și de vară
(lângă Oradea-mare).

Deschisă peste anul întreg.

Izvorul cel mai bogat din Europa în apă caldă sulfurată, căldura apei 49 gr. C. în cantitate de 17 milioane litri la zi.

Contra podagrei, reumei, ischiei, asudării și morburilor femeiești.

În anul 1909 au părăsit izvoarele vindecătoare a *scăldătorii Felix* recreați și însănătoșiți 9200 bolnavi. Are băi de vană, glod, mor și acid carbonice, 250 chilii comode și plăcute pentru oaspeți, mai de parte are sale pentru conversat, pian și cetit, hotelurile excelente, muzică stabilă țigănească de primul rang, Dumineca muzică militară; spațiu de tenis, căi de plimbare îngrijite, parc și brădet 400 jugăre. Din 1 Maiu comunică zilnic 16 trenuri cu gara scăldătoarei Felix.

Postă, telegraf și telefon interurban.

Taxă de cură și de muzică nu este.

Direcțiunea trimite la cerere prospecte gratis.
(39) 12-15

Carte de citire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruțiu* și *Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421-1910.

Sprîjiniți industria română!

PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAȘINI
din Austro-Ungaria

EUGEN NICOLA

Blaj—Balázsfalva.

Subscrișul recomandă celea mai practice **pluguri** și **mașini economice**. În depozitul meu se află totdeauna gata celea mai renumite motoare de benzin, locomobile și garnituri complete pentru îmblățit cu motor. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz sugativ. Mori de măcinat și tot felul de mașini economice, pe cari le vând cu

prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile, în rate.

== Cea mai mare garanță. ==

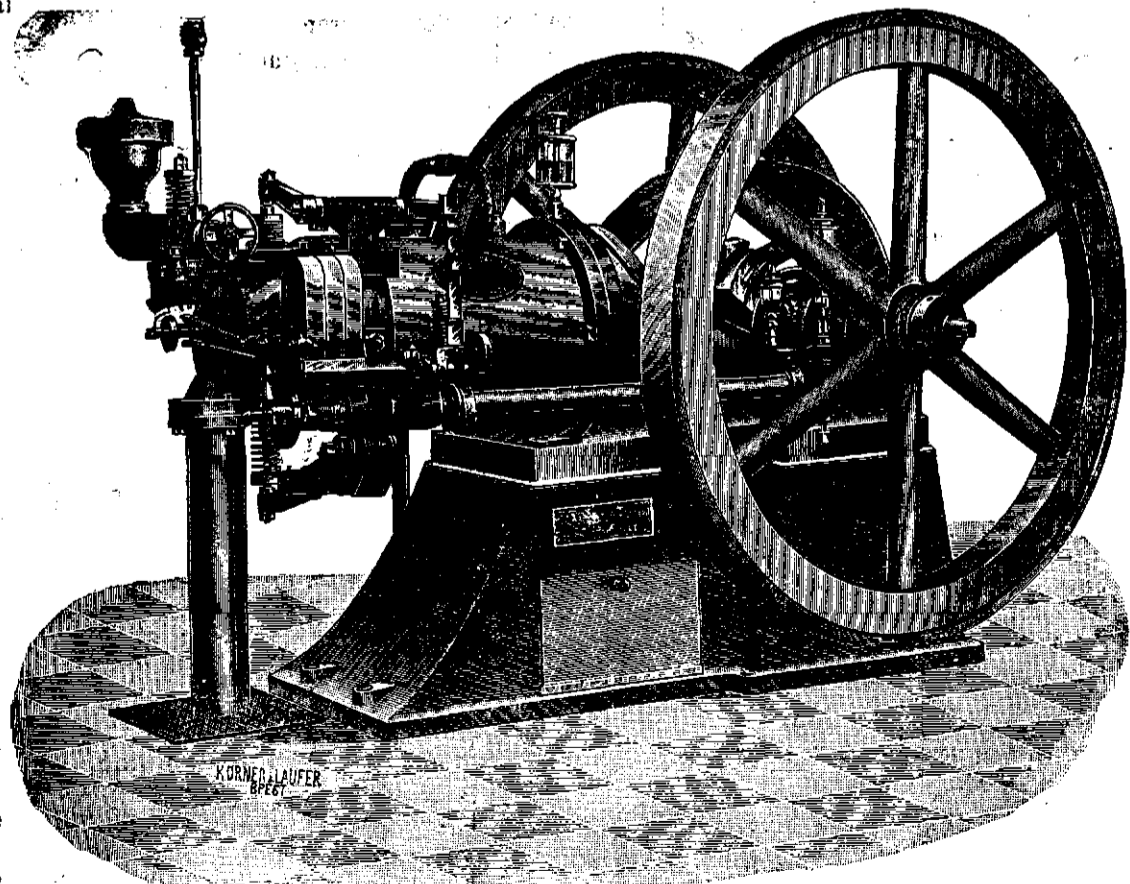
Nime să nu-și cumpere pluguri sau mașini economice până nu cerea la firma

Eugen Nicola

prima fabrică română de mașini în Blaj—Balázsfalva.

Deslușiri și informațiuni se dau gratis.

(38) 8-52

Sprîjiniți industria română!

Nu numai în AMERICA

zac banii pe drumuri, ci și la noi ușor
poți ajunge milionar!!!...

Cum se pot câștiga pe ușor

3 și $\frac{1}{2}$ milioane??!!...

Cumpărând dela noi o obligațiune de câștig
cu premie convertită dela

Banca hipotecară ungară și una dela Pesti Hazai!...

Acestea sunt celea mai de valoare și celea mai
căutate lozuri, fiind garantate din partea visteriei sta-
tului!... Ele se vând ca pita caldă!... Pentru a înlezni cum-
părarea lor fiecăruia, le vindem de prezent ambele pe:

36 rate lunare de câte 10 coroane.

Celea mai mari șanțe de câștig!!!...

9 trageri anual!!!...

Iată câștigurile principale: **1 milion!!!...**

Cor. 500.000—, 400.000—, 300.000—, 2 de câte
200.000—, 100.000—, o mulțime de 75.000—,
50.000—, 40.000—, 25.000—, 10.000—, și nenu-
mărate mai mici!

Toate câștigurile acestea ajung în fiecare an la sorti în
decursul celor 9 trageri, cari sunt în 5 Febr., 25 Febr.,
25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 25 August,
5 Octomvrie, 25 Octomvrie și 25 Decemvrie!..

Cu plăcere vindem aceste obligațiuni sau lozuri și nu-
mai singuratic:

Una obligațiune dela Banca Hipotecară Ungară cu
6 trageri anual pe 33 rate lunare de câte 6 cor.

Una obligațiune dela Pesti Hazai cu 3 trageri
anual pe 33 rate lunare de câte 5 corans.

Cine ne trimite rata primă, — adică suma de 10, 6 sau
5 cor., — aceluia îndată îi trimitem Lista de rate le-
gală, în care se induce Seria și Numărul lozurilor, ce
i-s-au vândut pe baza căreia imediat ia parte la joc.
Deja după achitarea ratei prime este îndreptățit cumpărătorul
la proximele trageri, iar câștigurile, cu care i-s'ar trage
lozurile, sunt în întregime ale lui. De sine se înțelege,
că achitând și ratele viitoare regulat, în fiecare
lună, va jucă neîntrerupt un șir lung de ani
de zile, putând câștiga cu acelaș loz și de mai
multe ori. După trei ani, când cumpărătorul a ajuns să
plătească toate ratele, — (cine vrea, poate plăti și mai multe
rate deodată). — va primi dela noi lozurile, respective ob-
ligațiunile originale și va jucă mai departe, fără ca
să trebuiască a mai plăti ceva!... Până la achitarea
tuturor ratelor obligațiunile originale se păstrează în casa
noastră de fier sub controla statului. Obligațiunile s'au lozu-
rile acestea au o valoare permanentă și se pot vinde oricând
cu prețul de bursă, sau se pot lombarda, zalogi.

Tot lozul trebuie să se tragă și să câștige necondiționat!!!...

Nime să nu întârzie cu trimiterea ratei prime,
pentru a putea lua parte la tragerile din luna viitoare!...

Cu zecile, ba chiar cu sutele, ne vin co-
mandele în fiecare zi dela sărac și bogat, dela știutor
de carte și neștiutor, dela toți aceia, cari doresc a-și ușora
greul vieții!... **FIECINE POATE CÂȘTIGA MILI-
AONE!...** Nu vă răsgândiți mult!... Fiecare
să-și încerce norocul!... Nu știi din ce tufă sare iepu-
rile!... Grăbiți deci, căci tragerile viitoare vor fi
în 5 și 25 Iunie.

Comandele se pot face pe cuponul dela mandatul
postal (asignațiunea de bani), trimițându-se rata primă, —
adeca suma de 10, 6 sau 5 cor., — și scriindu-se adresa co-
rectă și legibilă. Pentru achitarea celorlalte rate vom tri-
mite stimașilor cumpărătorii ceuri postale, prin ceace vor
cruța preșele de porto.

Cu deslușiri stăm gratuit la dispoziția fiecăruia.

ÚSTREDNÁ BANKA ÚČ. SPOL.

(46) 3-4

BUDAPEST, V., Sas-u. 24. sz.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
preții ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asig-
urări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834,801.12
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839.992 —
	viață	11,020,266 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,428,317 —

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(23) 29-?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

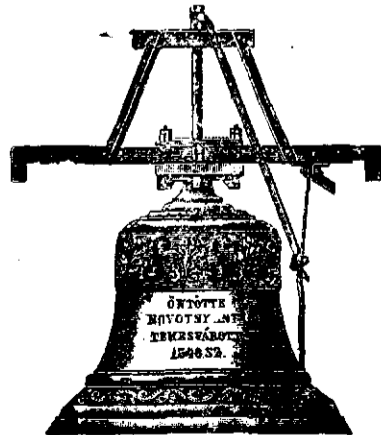
(27) 29-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
nouă, pe cum la turnarea de nou a clo-
potelor stricate, mai departe spre facerea
de clopote întregi armonioasă, pe lângă
garanție pe mai mulți ani, provăzute cu
adjusturi de fer bătut, construite spre a
le întoarce cu ușurință în ori ce parte.
Îndată ce clopotele sunt bătute de o
latură prin aceea ce sunt mântuite de
crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe
ori premiate, cari sunt provăzute
în partea superioară — ca violina —
cu găuri după figura S și pentru
aceea au un ton mai intensiv, mai
limpede, mai plăcut și cu vibrarea
mai voluminoasă, decât cele de sis-
tem vechiu, așa, că un clopot pa-
tent de 327 kg. este egal în tonul
unui clopot de 461 kg. făcut
după sistemul vechiu. Mai departe
se recomandă spre facerea scaune-
lor de fer bătut, de sine stătă-
toare, — spre preadjustarea clo-
potelor vechi cu adjustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de
toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.